

Virová hemoragická horečka Marburg – mylné představy a mýty

Coffee Beans

Prof. RNDr. Vanda Boštíková, Ph.D.

Prof. RNDr. Aleš Macela, DrSc.

Dvacátého prosince 2024 byla oficiálně ukončena epidemie virové hemoragické horečky Marburg ve Rwandě, která vznikla v září téhož roku. A protože už málo táhnou titulky týkající se SARS-CoV-2 viru a pandemie Covid-19, hned tu máme průrazné titulky: „V Africe tiká bomba, varuje WHO. Záhadný virus je horší než Ebola, zabije téměř každého“ [1], „Virus Marburg je nebezpečný jako Ebola. V Německu a Srbsku nakazil desítky lidí“ [2], nebo „Virus Marburg: zabiják, o kterém se nemluví“ [3].

Ještě před potvrzením výskytu viru Marburg se ve Rwandě začaly na různých platformách, zejména pak na WhatsAppu a síti X, šířit varovné zprávy, fámy a zvukové záznamy poplašného charakteru, mátlý veřejnost a šířily strach. Po začátku virové epidemie, přes veškerou snahu orgánů veřejného zdraví, vypukla ve střední Africe epidemie dezinformační – tzv. infodémie [4]. Dezinformace se týkaly nejen počtu nakažených či počtu zemřelých, ale též příčiny šíření viru a účinnosti vládních a zdravotnických opatření, což podkopávalo důvěru veřejnosti v prevenci a léčbu. Objevily se i zcela nové typy dezinformací odvozené od vzhledu infikovaných pacientů.

V pozdějších stádiích infekce jsou pacienti letargičtí, viditelně zesláblí a vyčerpaní, mají velmi výrazně zapadlé oči, často s výraznými tmavými kruhy, což byl pro místní důvod přizvat šamana k vyhnání zlých duchů. Očistné rituální obřady však měly naprosto opačný účinek – rozšíření infekce prostřednictvím nechráněného kontaktu s nemocnými. Z tohoto důvodu vystoupil ministr zdravotnictví Rwandy dr. Sabin Nsanzimana a pronesl jeden z nejsrozumitelnějších a nejdůraznějších projevů proti zdravotnickým dezinformačním kampaním. Podpořil ho i doktor Claude Mambo Muvunyi, generální ředitel Rwandské biomedicínské agentury pro implementaci zdravotnické péče i generální ředitel WHO Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus. Důrazný projev pana ministra Sabina Nsanzimana však zůstal mimo africký kontinent prakticky nepovšimnut, stejně jako vlastní epidemie viru Marburg ve Rwandě [5-7].

Jak to tedy s virem Marburg vlastně je? Virus Marburg patří do skupiny tzv. filovirů, tj. nitkovitých RNA virů, kam patří i virus Ebola. Způsobuje velmi závažnou hemoragickou horečku, kdy v průběhu epidemií zemře i více než 80 % infikovaných pacientů. Poprvé byl popsán v roce 1967 v Německu, kde ve městě Marburg onemocněla řada lidí včetně zdravotnického personálu. Nákaza pocházela od opic dovezených z africké Ugandy. Jednalo se o kočkodany obecné (*Chlorocebus aethiops*) dovezené pro experimenty s přípravou vakcíny proti dětské obrně [8].

Virus Marburg se obecně vyskytuje v sušších oblastech centrální a východní Afriky, s ním srovnávaná Ebola je typická pro státy západní a střední části afrického kontinentu, ve střední části kontinentu (Uganda) se oba viry překrývají. V Ugandě se lokální epidemie poměrně pravidelně opakují. Hlášení

o infekcích virem Marburg přicházejí i z dalších zemí: Guinea v roce 2021, Ghana 2022, Rovnicková Guinea a Tanzanie v roce 2023. Identifikace viru probíhá v „Institut Pasteur de Dakar“ v Senegalu, což je část Pasteurova institutu v Paříži a je potvrzována v „Centre for Disease Control“ v Atlantě (USA) [9-11].

Do Evropy se virus Marburg dostává ojediněle v souvislosti s turismem v epidemiologicky rizikových oblastech Afriky. Aby se člověk nakazil virem Marburg, je třeba poměrně dlouhého setrvávání v prostředí dolů nebo jeskyní, které jsou domovem kolonií netopýrů *Rousettus aegyptiacus*. Přenos z člověka na člověka je pak možný jen přímým kontaktem s krví nebo tělními tekutinami či výměsky infikovaných osob (sliny, slzy, zvratky, sperma, mateřské mléko, slzy, moč nebo stolice) nebo materiály se kterými přišel infikovaný jedinec do styku (např. ložní prádlo, oblečení). V prostředí Evropy, kde existuje možnost rychlé reakce na importovaný virus Marburg včetně prostředků na dokonalou izolaci infikovaného, zůstane snad marburgská hemoragická horečka v Evropě spíše záležitostí jedinců než rozsáhlých epidemií.

I přes to je však tento vir předmětem dezinformačních narativů a je v tomto kontextu spojován i s ostatními onemocněními jako je černý kašel, Covid-19, anebo běžná chřipka. Ty se ale šíří kapénkami i při běžném kontaktu. Marburg se vzduchem nešíří, a tedy není třeba panikařit nad alarmujícími titulky.

Reference:

[1] <https://cnn.iprima.cz/who-varuje-umrtnost-viru-marburg-dosahuje-az-88-procent-hrozi-jeho-sireni-do-dalsich-zemi-449579>

[2] <https://www.denik.cz/zdravotnictvi/virus-marburg-nemecko-nakaza-evropa.html>

[3] <https://www.plnezdravi.cz/virus-marburg-zabijak-o-kterem-se-nemluvi/>

[4] Seminar CDC, Atlanta, USA, December, 2024

[5] Rwanda's Marburg Virus Response: Progress and Resilience

[6] Marburg virus disease - Rwanda

[7] Health Alert-US Embassy Kigali in Rwanda, 2024, <https://rw.usembassy.gov/health-alert-u-s-embassy-kigali-5/>

[8] Šíma, P; Trebicavský, I. Virové krvácivé horečky. Živa, 2009, 6: 242–246

[9] About Marburg Disease, CDC, 2024, <https://www.cdc.gov/marburg/anout/index.html>

[10] Zahiruddin S, Rustagi S: Marburg virus: An emerging threat to global health. Clin Infect Pract, 2024, article 100371

[11] Simiyu BW, Ndabashinze R, Sah S, et al.: First Marburg virus outbreak in Rwanda: A new public health challenge. Practical Clinical Reviews, 2024, article 100392

